

KSIEGI MĄDROŚCIOWE

BIBLIA

Nowy Przekład Dynamiczny

Chrześcijaństwo w ujęciu biblijnym nie jest koncepcją doktrynalną ani zorganizowanym systemem religijnych obrzędów, nakazów czy zakazów. Jego sensem oraz najgłębszą istotą jest osobisty związek człowieka z Chrystusem, PANEM Niebios i Ziemi. Również w ujęciu religioznawczym biblijne chrześcijaństwo nie jest religią, ponieważ – według definicji z tej dziedziny nauki – religią jest zespół przekonań i obrzędów, które człowiek powinien praktykować w celu zyskania przychylności swojego bóstwa, wyrażającej się w postaci błogosławieństwa wiecznego życia lub innych oczekiwanych i pożądanых korzyści. Nie tym zajmuje się biblijne chrześcijaństwo. Ono koncentruje się na przekazie tego, co Jedyiny Bóg, Prawdziwy PAN i Wiekuisty Władca Niebios suwerennie i samodzielnie dokonał w Jezusie Chrystusie, aby umożliwić człowiekowi wieczną społeczność z sobą samym. Mówi więc ono o działaniu Świętego Boga w stosunku do upadłego człowieka, który w żaden sposób nie jest w stanie pokonać przepaści grzechu oddzielającego go od Najwyższego.

W przeciwieństwie do biblijnego chrześcijaństwa, które zainicjowane przez Chrystusa stało się we wszelkich kategoriach absolutną nowością, wszelkie systemy religijne funkcjonowały i funkcjonują zawsze według jednakowego schematu, tzw. modelu świątynnego (więcej w Komentarzu NPD → Świątynny model religijności a biblijne chrześcijaństwo).

Redakcja NPD ma głęboką nadzieję, że to nowe, dynamiczne wydanie Pisma św. będzie służyło zrozumieniu nowości Bożego dzieła oraz wprowadzeniu każdego czytelnika w osobistą relację z Chrystusem i umocnieniu w Nim.

Zrobiliśmy wszystko, co było w naszej mocy, aby tekst NPD był nie tylko wierny merytorycznie przekazowi myśli zawartych w oryginalnych tekstach Bożego Słowa, spisanych w językach hebrajskim, aramejskim i greckim, ale także łatwo zrozumiały dla współczesnego czytelnika, który nie ma przygotowania egzegetycznego czy teologicznego. Mamy oczywiście pełną świadomość, że bez pomocy Bożego Ducha nasza praca nie przyniesie żadnego duchowego owocu. Dlatego modlimy się, żeby Duch Świętego Boga, to znaczy Duch Chrystusa, osobiście przemawiał do każdego czytelnika NPD i prowadził go do zrozumienia oraz pełnienia woli Niebiańskiego Ojca.

Cała Biblia jest jednym wielkim świadectwem o Jezusie Chrystusie. Stary Testament jest zapisem Bożych zapowiedzi przyjścia Jezusa i przygotowaniem ludzi na to wydarzenie.

Nowy Testament, a w zasadzie Dobra Wiadomość o ratunku w Chrystusie, jest z kolei zapisem ziemskiego życia, misji i nauczania Jezusa, a także tego, jak informacja o dziele, którego On dokonał, została zaniesiona przez Jego wysłanników i uczniów do wszystkich narodów Ziemi. W komentarzach i przypisach redakcyjnych staraliśmy się zwracać na to szczególną uwagę.

Redakcja NPD

Księgi mądrościowe

— * —

Nowy Przekład Dynamiczny

**opatrzone przypisami oraz komentarzem
filologicznym, historycznym i teologicznym**

Wydawnictwo NPD
Warszawa

Niniejszy przekład nie jest wynikiem pracy jednego czy kilku tłumaczy, lecz został zrealizowany metodą dynamicznych ekwiwalentów znaczeniowych przez Redakcję NPD w oparciu o zebrane materiały, do których należą *Biblia Hebraica Stuttgartensia* wyd. 4, Stuttgart 1990, a także liczne etymologiczne przekłady interlinearne oraz słowniki i komentarze biblijne.

Redakcja:
Zespół Wydawnictwa NPD

Korekta:
Katarzyna Dziejzicka i Zespół Wydawnictwa NPD

Projekt okładki:
Radosław Krawczyk

Redakcja językowa wraz z redakcją techniczną:
Małgorzata Biegańska-Bartosiak

Redaktor naczelny:
Piotr Wactawik

Copyright © 2024 by Wydawnictwo NPD, Warszawa.
All rights reserved.

Wydanie pierwsze (2024)

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Ta książka ani żadna jej część nie może być przedrukowywana ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana czy powielana mechanicznie, fotooptycznie, zapisywana elektronicznie lub magnetycznie, ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy. W sprawie zezwoleń należy zwracać się do:

Wydawnictwo NPD
02-798 Warszawa, ul. Polnej Róży 1
e-mail: redakcja@BibliaNPD.pl
Redakcja: tel. 504 793 694

Sprzedaż publikacji Wydawnictwa NPD prowadzi Oficyna Wydawnicza VOCATIO
Dział handlowy: 508 091 946
e-mail: sklep@vocatio.com.pl
www.vocatio.com.pl

W razie cytowania fragmentów zaczerpniętych z tego przekładu należy w adresie biblijnym wpisać skrót (NPD), np. Ps 23,1 (NPD) lub (Ps 23,1 NPD).

Więcej informacji na stronie:
www.BibliaNPD.pl

ISBN 978-83-63828-60-8

WSTĘP

Drodzy Czytelnicy,

niniejsza publikacja jest przeznaczona dla osób, które nie są objęte jakąkolwiek opieką ekklezjalną. Z tego powodu ma szczególną postać i jest dość nietypowa jak na polskie warunki kulturowe. Została przygotowana z użyciem potrójnego kryterium ekwiwalentów dynamicznych (semantycznego, merytorycznego i kontekstualnego) i dlatego można ją śmiało nazwać przekładem o **potrójnej naturze dynamicznej**. Co więcej, podczas redakcji tekstu stosowaliśmy znany z tradycji hebrajskiej **targumiczny styl translacji**, co w polskiej tradycji przekładów biblijnych jest przedsięwzięciem całkowicie nowatorskim. W ten sposób NPD ma charakter tłumaczenia wyjaśniającego teksty, jak to miało miejsce w hebrajskich targumach. Więcej szczegółowych informacji na temat tej metody przekładu, jego formy i stylistyki znajdą Państwo na stronie www.BibliaNPD.pl. W taki sposób został już opracowany i opublikowany cały Nowy Testament (NPD), który w naszym wydaniu otrzymał tytuł *Dobra Wiadomość o ratunku w Chrystusie*.

Potrzeba realizacji takiego tłumaczenia Bożego Słowa rodziła się podczas rozmów ewangelizacyjnych członków Zespołu Redakcyjnego NPD ze zwykłymi ludźmi, którzy w ich trakcie wielokrotnie zgłaszali potrzebę dysponowania przystępnym tłumaczeniem Biblii, które byłoby zrozumiałe nie tylko dla specjalistów, ale także dla zwykłych zjadaczy chleba. Niestety, dla wielu osób język i styl współczesnych tłumaczeń Biblii są ciągle poważną barierą w dotarciu do istoty przekazu Pisma św. Inną trudnością, z jaką zmagają się odbiorcy tradycyjnych przekładów, jest dość powszechne ich zorientowanie na pielęgnowanie i kultywowanie religijności. A przecież chrześcijaństwo w swej źródłowej, biblijnej formie nie jest religią – nie spełnia bowiem podstawowych kryteriów definicji religioznawczych. Nie powinno więc być obciążane typowym dla systemów religijnych zbiorem obrzędów i ceremonii. Oddawanie czci Jedynemu Bogu powinno – zgodnie ze słowami Jezusa – odbywać się „w duchu i w prawdzie”, gdyż „takich czcicieli chce mieć Ojciec” (por. J 4,23). Życie chrześcijańskie powinno być zatem codziennym, prostym i szczerym, osobistym związkiem ze zmartwychwstałym Chrystusem, a nie systemem pielęgnującym obrzędowy ceremonializm. Innymi słowy, ma być ono życiem, w którym ludzki duch jest poddany Bożemu Duchowi Uświęcenia, a ludzka dusza poddana Prawdzie Bożego Słowa, które objawiło się na świecie w widzialny sposób w osobie Chrystusa (por. J 1,14). Takiego życia chce dla nas Jezus, tego więc powinniśmy się trzymać, by pełnić wolę Boga.

Wydawca

SPIS TREŚCI

Księga Hioba	8
Księga przysłów	97
Księga Koheleta	179

Księga Hioba

Autor księgi

Sama księga nie identyfikuje ludzkiego autora, jednak wyraźnie wskazuje, że był to człowiek znakomicie wykształcony, który z wielką duchową dojrzałością potrafił stawić czoła kwestii najtrudniejszych wyzwań ludzkiej egzystencji. Tekst księgi wskazuje również, iż ludzki autor tej księgi był zaznajomiony z różnymi kulturami i filozofiami. Być może z tego względu tradycja rabinistyczna przypisuje autorstwo *Księgi Hioba* Mojżeszowi, jednak nie ma na to wystarczająco przekonujących dowodów. Współcześni egzegeci, wskazując na pewne podobieństwa między *Księgą przysłów* a *Księgą Hioba*, sugerują autorstwo Salomona. Inni przypuszczają, że księga ta powstawała na przestrzeni lat i była spisywana oraz redagowana przez wiele osób, co mogłoby tłumaczyć umieszczenie w niej przemowy Elihu, która w jakimś sensie wydaje się elementem dostawionym. Niektórzy z egzegetów traktują ten fragment jako komentarz antycznego mędrca Elihu dodany do wczesnej wersji tej księgi. Faktem jest, iż żaden z bohaterów dramatu nie odnosi się do wypowiedzi Elihu. Co więcej, nie znajdujemy nigdzie informacji, by Bóg się do niej odniósł. Jednak godne obserwacji jest to, że Elihu starał się dać Hiobowi odpowiedzi na pytania, które ten ostatni kierował do Boga. Sam Najwyższy zupełnie się do nich nie ustosunkował, lecz przeniósł rozmowę na zupełnie nową i całkiem nieoczekiwaną dla Hioba płaszczyznę. Doprowadziło to do diametralnej zmiany myślenia Hioba, co znalazło wyraz w jego opamiętaniu się wyrażonym w znamienych słowach zapisanych w Hi 42,5-6.

Czas powstania księgi

Nie znamy czasu powstania tej księgi. Część biblistów uważa, że *Księga Hioba* powstała po powrocie Izraela z niewoli babilońskiej. Istnieje jednak wiele przesłanek wskazujących, że nie jest to właściwy pogląd, a księga została spisana w czasach patriarchów w latach 2000–1700 p.n.e. Świadczą o tym m.in.: brak jakiegokolwiek odwołania do Mojżesza, brak odniesień do Prawa Mojżeszowego, brak wzmiankowania o kapłaństwie Aarona czy o ziemi obiecanej Izraelitom. Zamiast tego widzimy Hioba pełniącego funkcję domowego kapłana bez świątyni i ołtarza ofiarnego. Samodzielnie (co było

zabronione Prawem Mojżeszowym) składa on ofiary przebłagalne za swoje dzieci, a w końcowej relacji księgi także za przyjaciół. Za wczesnym pochodzeniem księgi przemawiają również: (a) sposób mierzenia bogactwa przez podawanie wielkości posiadanych stad (por. Hi 1,3; Hi 42,12 w zestawieniu z Rdz 12,16 i Rdz 13,2 oraz Rdz 30,43 i Rdz 32,5) oraz (b) określenie srebrnej jednostki płatniczej jako *qesitah* (Hi 42,11). Obie te miary były stosowane wyłącznie w czasach patriarchów (por. Rdz 33,19 i Joz 24,32), a nie po wygnaniu babilońskim. Także formy nazw własnych oraz imion postaci tej księgi, w tym córek Hioba (por. Hi 42,14), pasują do epoki patriarchów, a nie do czasów powygnaniowych. Poza tym córki Hioba wymienione są razem ze swymi braćmi jako dziedziczki majątku ojca (por. Hi 42,15), co nie było dopuszczalne według Prawa Mojżeszowego (por. Lb 27,8). Również długość życia Hioba (około 200 lat) jest porównywalna z długością życia patriarchów (np. Teracha). Księga wspomina Sabejczyków i Chaldejczyków jako wędrownych rabusiów (por. Hi 1,15 i Hi 1,17), którzy właśnie w czasach patriarchów byli nomadami, lecz później stali się ludami osiadłymi. Analiza literaturoznawcza wskazuje, że *Księga Hioba* jest najstarszą księgą Biblii, spisana nawet przed *Księgą Rodzaju*, którą część naukowców datuje na 400 lat później. Podobne w formie dzieła literackie powstawały w czasach patriarchów np. w kulturze mezopotamskiej, a także ugaryckiej, co dodatkowo wspiera pogląd o wczesnym pochodzeniu *Księgi Hioba*.

**Miejsce
powstania księgi**

Nieznane.

Adresaci księgi

Sama księga nie wskazuje konkretnego odbiorcy, na potrzeby którego została spisana. Jako księga mądrościowa miała zatem pełnić rolę społecznościowego nauczania. Z uwagi na fakt, że została spisana w okresie patriarchów, można wnioskować, że jej generalnymi adresatami byli ludzie, którzy w tym czasie, podobnie jak Hiob i Abraham, byli wyznawcami Jedyne Prawdziwego Boga. Z tego powodu *Księga Hioba* została włączona do kanonu *Biblii Hebrajskiej*.

**Kontekst
spisania księgi**

Trudno jest zidentyfikować postać Hioba z konkretną osobą znaną z historii powszechnej. Część badaczy jest przekonana o symbolizmie tej postaci, jednak część wskazuje w tekście księgi oraz w całej Biblii pewne tropy dające przesłanki do traktowania Hioba jako postaci autentycznej. Także źródła pozabiblijne (np. babiloński poemat *Ludlum bel nemeqi*) wspominają o takiej osobie.

Chociaż Hiob jest tytułową postacią księgi należącej do kanonu *Biblii Hebrajskiej*, sam nie był Hebrajczykiem. W narracji biblijnej pojawia się on w czasach patriarchów (mógł być współczesny Abrahamowi). Jawi się jako głos tej części ludzkości, która oddawała cześć Jedynemu Prawdziwemu Bogu, swemu Stworzycielowi, zanim naród hebrajski w ogóle został powołany do istnienia. Hiob jest przedstawiony jako niezwykle zamożny człowiek sukcesu, a jednocześnie mężczyzna prawy i bogobojny. Nie tylko oddawał cześć Jedynemu Bogu, lecz także służył Mu jako kapłan swojej rodziny (por. Hi 1,5) oraz przyjaciół (por. Hi 42,8-9). Doskonałość Hioba jest w treści księgi podkreślona symbolicznie doskonałą liczbą jego dzieci (siedmiu synów i trzy córki) oraz ogromnym szacunkiem i poważaniem, jakimi cieszył się wśród lokalnej społeczności (por. Hi 29,7-10).

Cel spisania księgi

Wielu uczonych wskazuje, że głównym tematem tej księgi jest filozoficzne rozprawienie się z problemem cierpienia, szczególnie takiego, które dotyka ludzi bez żadnej zrozumiałej przyczyny lub winy z ich strony. Takie podejście reprezentuje interpretację egzystencjalną. Jednak uważne przyjrzenie się treści całej księgi ujawnia znacznie ważniejszy od tego wątek. Jest nim fundamentalna kwestia, którą w Hi 1,9-11 podejmuje szatan, a która polega na ustaleniu, czy Bóg jest godzien chwały i czci z powodu tego, kim jest i jaki jest, czy też z powodu błogosławieństw, jakimi obdarowuje swoich czcicieli. Jest to pytanie znacznie wyższej kategorii i znaczenia – wręcz na miarę całego uniwersum. Rozstrzygnięciu tej kwestii jest poświęcona cała *Księga Hioba*. W tej kwestii milowy krok uczynił Jezus z Nazaretu, gdy – objawiając Samarytance swoją misję – powiedział: „Zbliży się jednak czas, a w zasadzie już nadszedł, kiedy prawdziwi czciciele będą oddawać cześć Ojcu w duchu i w prawdzie. I właśnie takich czcicieli chce mieć Ojciec! Bóg jest Postacią Duchową, dlatego konieczne jest, by Jego czciciele oddawali Mu cześć w duchu i w prawdzie” (J 4,23-24 NPD).

Księga ta podejmuje rozważania na temat istoty, charakteru i osobowości Boga, który w swym działaniu jest nie tylko święty i wszechpotężny, lecz także całkowicie suwerenny, a zatem nie jest zobowiązany nikomu niczego wyjaśniać, choć jeśli chce, to może to uczynić. Jego cele górują nad każdym ludzkim rozumem i ludzką zdolnością pojmowania.

Temat księgi

Główny temat księgi ściśle wiąże się z celem jej spisania. Chodzi mianowicie o stwierdzenie, czy oraz dlaczego wyłączna cześć i chwała należy się Bogu Jedynemu – Stworzycielowi Niebios i Ziemi.

Księgę Hioba w zakresie wypowiedzi przyjaciół głównego bohatera należy czytać z wielką ostrożnością. Ich przemowy oraz rady udzielane Hiobowi są bowiem najniebezpieczniejszą mieszaniną poglądów zarówno fałszywych, jak i prawdziwych, lecz wypowiedzianych z błędną motywacją. Taka mieszanka idei światopoglądowych i teologicznych jest od wieków z powodzeniem stosowana przez szatana oraz przez jego ludzkie sługi – fałszywych nauczycieli. To dzieło się przez wieki i dzieje się współcześnie. W naszych czasach rozpoznajemy ją w synkretycznych poglądach teologów różnej proweniencji, a także w filozofiach, takich jak: New Age, Ruch Ekologiczny z Kultem Matki Ziemi na czele, wschodnia duchowość, czy w innych neopogańskich formach rozwijających się dynamicznie w czasach modernizmu i postmodernizmu. Głosiciele tych poglądów elementami prawdy zdobywają wiarygodność, po to by na tak stworzonej bazie zaufania głosić dalej fundamentalne kłamstwa niemające żadnego oparcia w Bożym Słowie. Nic dziwnego, że w finale tej księgi Bóg wyraźnie mówi do Elifaza z Temanu: „Zapłonąłem gniewem na ciebie i twoich dwóch przyjaciół, gdyż nie mówiliście o mnie prawdy, jak czynił to Hiob – mój sługa” (Hi 42,7).

Niektórzy z biblistów upatrują w postaci Hioba pewnej, choć dość ograniczonej, prefiguracji¹ Chrystusa – człowieka niewinnego, który doświadczył niewyobrażalnego cierpienia. Niezależnie od tego, czy zgadzamy się z tym poglądem, czy nie, zauważamy w wypowiedziach Hioba bardzo wiele tęsknot mesjańskich, które w całej pełni zrealizowały się dopiero w Jezusie Chrystusie. Jeśli ten kierunek interpretacji jest właściwy, to postać Elihu, który znienacka pojawia się w rozdziale 32, można by potraktować jako symboliczną prefigurację Jana zwanego Chrzcicielem. Elihu, podobnie jak Jan w Nowym Testamencie, zjawia się w tym dramacie znienacka i jak Jan stara się przygotować serca Żydów na objawienie się Boga w Chrystusie. Tak samo Elihu stara się przygotować serce Hioba na objawienie się (przemowę) samego Boga. Jak sam mówi (por. Hi 33,3-4; Hi 36,2), realizuje on misję zleconą mu przez Boga wobec Hioba.

Kluczowy werset

Hi 42,5-6 (NPD): *Przyznaję, że dotąd jedynie słyszałem o Tobie, lecz teraz ujrzałem Cię na własne oczy. Dlatego odwołuję wszystko, co dotąd mówiłem, i w prochu ziemi siadam z popiołem na głowie, aby moją skruchę pokornie Ci okazać.*

¹ Prefiguracja to zapowiedź kogoś lub czegoś, co ma się pojawić później.

Plan księgi

PROLOG	w. 1,1-5
DYSKUSJE BOGA Z SZATANEM NA TEMAT HIOBA	
Pierwsza dyskusja Boga z szatanem	w. 1,6-22
Druga dyskusja Boga z szatanem	w. 2,1-10
WIZYTA TRZECH PRZYJACIÓŁ HIOBA	w. 2,11-13
ROZMOWY Z LUDŹMI	
PIERWSZA RUNDA ROZMÓW HIOBA Z LUDŹMI	
Skarga Hioba	w. 3,1-26
Pierwsza przemowa Elifaza.....	w. 4,1-5,27
Pierwsza odpowiedź Hioba na mowę Elifaza	w. 6,1-7,6
Pierwsza modlitwa Hioba	w. 7,7-21
Pierwsza przemowa Bildada.....	w. 8,1-22
Pierwsza odpowiedź Hioba na mowę Bildada	w. 9,1-35
Druga modlitwa Hioba.....	w. 10,1-22
Pierwsza przemowa Sofara.....	w. 11,1-20
Pierwsza odpowiedź Hioba na mowę Sofara	w. 12,1-13,19
Trzecia modlitwa Hioba.....	w. 13,20-14,22
DRUGA RUNDA ROZMÓW HIOBA Z LUDŹMI	
Druga przemowa Elifaza	w. 15,1-35
Druga odpowiedź Hioba na mowę Elifaza	w. 16,1-6
Czwarta modlitwa Hioba	w. 16,7-17,16
Druga przemowa Bildada	w. 18,1-21
Druga odpowiedź Hioba na mowę Bildada.....	w. 19,1-29
Druga przemowa Sofara	w. 20,1-29
Druga odpowiedź Hioba na mowę Sofara.....	w. 21,1-34
TRZECIA RUNDA ROZMÓW HIOBA Z LUDŹMI	
Trzecia przemowa Elifaza	w. 22,1-30
Trzecia odpowiedź Hioba na mowę Elifaza.....	w. 23,1-24,25
Trzecia przemowa Bildada	w. 25,1-6
Trzecia odpowiedź Hioba na mowę Bildada.....	w. 26,1-30,19
Piąta modlitwa Hioba	w. 30,20-31
Finalna skarga Hioba.....	w. 31,1-40
WYSTĄPIENIE ELIHU	w. 32,1-37,24
ROZMOWA Z BOGIEM	
Pierwsza mowa PANA do Hioba	w. 38,1-40,2
Pierwsza odpowiedź Hioba dana PANU	w. 40,3-5
Druga mowa PANA do Hioba.....	w. 40,6-41,26
Druga odpowiedź Hioba dana PANU.....	w. 42,1-6
EPILOG.....	w. 42,7-17

1

PROLOG

¹ Żył w ziemi Us¹ pewien mąż o imieniu Hiob². Był to człowiek bez zarzutu – prawy, szanujący Boga³ i stroniący od zła. ² Miał siedmiu synów i trzy córki. ³ Był właścicielem siedmiu tysięcy owiec, trzech tysięcy wielbłądów, pięciuset par wołów zaprzęgowych, pięciuset osłic. Miał także wielką liczbę sług. Był najznamienitszą osobą spośród wszystkich mieszkańców Wschodu⁴. 1,1: Hi 28,28; Ez 14,14

⁴ Każdego roku jego synowie – każdy w dniu swoich urodzin – zapraszali pozostałych braci i siostry do siebie na uroczystość rodzinną, podczas której ucztowali, jedząc i pijąc. ⁵ Uroczystości takie trwały czasami nawet siedem dni, a gdy się kończyły, Hiob miał zwyczaj składania ofiary oczyszczenia za wszystkie swoje dzieci. W takie dni rano składał za każde z nich ofiarę całopalną. Myślał bowiem sobie: *Może moje dzieci zgrzeszyły i obraziły Boga⁵ w swych sercach?* Hiob czynił tak za każdym razem.

DYSKUSJE BOGA Z SZATANEM NA TEMAT HIOBA

Pierwsza dyskusja Boga z szatanem

⁶ Pewnego dnia, gdy aniołowie Boży⁶ przybyli, by stawić się przed PANEM, przybył z nimi także szatan⁷. ⁷ A PAN spytał szatana: 1,6: Hi 38,7
1,7: 1 P 5,8

— **Skąd przybywasz?**

Szatan zaś, odpowiadając PANU, rzekł:

— Wędrowałem po całej Ziemi i przyglądałem się wszystkiemu, co dzieje się na niej.

⁸ Wtedy PAN go zapytał: 1,8: Joz 1,7; Hi 1,1;

— **A czy zwróciłeś uwagę⁸ na mego sługę Hioba? Nie ma bowiem** Hi 42,7-8

¹ Trudno jest dziś stwierdzić, o jakiej krainie geograficznej mówi tekst, jednak Jr 25,20 wiąże ją z ziemiami południowej Arabii (Półwyspu Arabskiego) sąsiadującymi z terytorium biblijnego Izraela, o czym może świadczyć Hi 1,15.

² Imię pochodzenia arabskiego, które znaczy „opamiętać się”. Po hebr. *Hijjob* znaczy „prześladowany”, „doświadczany”, ewentualnie „gdzie jest mój ojciec?”.

³ Hebr. *Elohim*.

⁴ Ogólne określenie terenów wydarzeń biblijnych. Czasami odnosi się to określenie do ziem leżących pomiędzy Idumeą a Eufratem (obecnie należącymi do Syrii i Iraku). Z tego rejonu przybyli mędrcy złożyć hołd Jezusowi jako nowonarodzonemu Królowi Żydowskiemu (por. Mt 2,1).

⁵ Hebr. *Elohim*.

⁶ W tekście hebr. „synowie *Elohim*”. Tekst mówi o tych bytach duchowych, które zostały powołane do życia mocą samego Boga (*Elohim*).

⁷ Etymologicznie szatan (hebr. *satan*) znaczy „oskarżyciel”.

⁸ Dosl. „czy zauważyłeś w swoim sercu”. To ciekawe określenie można postrzegać również jako wskazówkę, że w świecie duchowym nie liczy się to, co jest zewnętrzne, ale to, co wewnętrzne. Bóg wyraził to wprost, przemawiając do proroka Samuela w 1 Sm 16,7. O znaczeniu serca w aspekcie ludzkiej natury wspomniał prorok Jeremiasz w Jr 11,20 oraz w Jr 17,9. Apostoł Piotr w Dz 1,24 i Dz 15,8 potwierdził, że tym, co Bóg bada przede wszystkim, są ludzkie serca. Najbardziej znaczące jest jednak to, że Jezus Chrystus poświęcił mnóstwo uwagi postawie ludzkiego serca (por. Mt 5,8; Mt 6,21; Mt 12,18; Mt 12,34; Mt 13,15; Mt 13,19; Mt 15,8; Mt 15,18-19; Mt 18,35; Mt 22,37 i wiele, wiele innych). Dlatego w całej historii ludzkości główny impet działań szatana jest skierowany przeciwko sercu człowieka (por. J 13,2; Dz 7,51; Dz 8,21). Więcej w Komentarzu NPD → Serce człowieka.

na Ziemi nikogo lepszego i bardziej nieskazitelnego niż on. To człowiek prawy, szanujący mnie¹ i stroniący od zła.

⁹ Wówczas szatan tak odpowiedział PANU:

1,10: Hi 29,2-6; Hi 31,25

— Hiob czci Ciebie², lecz nie bez powodu. ¹⁰ Czyż Ty nie chronisz przed złem zarówno jego samego, cały jego dom, jak i wszystko, co do niego należy? Błogosławsz pracy jego rąk, a także jego stadom, tak iż obficie się rozmnażają na jego ziemi. ¹¹ Lecz gdybyś tylko swoją ręką uderzył w to, co on posiada, to Hiob z pewnością rzuciłby Ci w twarz przekleństwo³!

1,11: Hi 2,5; Hi 19,21

¹² Lecz PAN tak odpowiedział szatanowi:

— Nie uczynię tego, lecz nie przeciwstawię się temu, byś ty podał go próbie. Ze wszystkim, co do niego należy, możesz uczynić, cokolwiek chcesz, lecz jego samego nie wolno ci tknąć!

Wtedy szatan odszedł sprzed oblicza PANA.

*

¹³ Pewnego dnia, gdy synowie i córki Hioba ucztowali w domu najstarszego brata, ¹⁴ do Hioba przybył posłaniec z wieścią:

1,15: Hi 6,19

— Twoje woły orały, a osłice pały się w pobliżu nich, ¹⁵ gdy nagle napadli na nas Sabejczycy⁴. Uprawdzili wszystkie zwierzęta i pozabijali twoje sługi. Tylko ja zdołałem zbiec, by o tym ci donieść.

¹⁶ Gdy jeszcze mówił, przybył inny posłaniec z wieścią:

— Spadł ogień z nieba⁵ i pochłonął twoje owce i twoje sługi. Tylko ja zdołałem zbiec, by o tym ci donieść⁶.

1,17: Rdz 11,28-31

¹⁷ Gdy jeszcze mówił, przybył kolejny posłaniec z wieścią:

— Trzy oddziały jeźdźców chaldejskich⁷ uprawdziły twoje wielbłądy i zabiły twoje sługi. Tylko ja zdołałem zbiec, by o tym ci donieść.

¹⁸ Gdy jeszcze mówił, przybył czwarty posłaniec z wieścią:

— Twój synowie i twoje córki ucztowali w domu najstarszego brata. ¹⁹ Nagle gwałtowny wicher nadciągnął z pustyni i uderzył

¹ Dosł. „Boga” – hebr. *Elohim*.

² Dosł. „Boga” – hebr. *Elohim*.

³ Szatan chce sprowokować Boga do wyrządzenia zła Hiobowi, lecz jest to próba bezskuteczna. Bóg jest dobry i z Jego rąk nie pochodzi żadne zło. Jedyne, co uzyskał szatan, to pozwolenie, by sam mógł zaatakować to, co Hiob posiadał. Widać więc, że szatan nie ma mocy, by mógł sam kogoś dotknąć bez Bożego przyzwolenia. Jednak nawet gdy Bóg zezwoli na doświadczanie kogoś, to w takiej sytuacji daje każdemu wyjście ratunkowe (por. 1 Kor 10,13), a także swoje wsparcie (2 Kor 1,3-7).

⁴ Sabejczycy – lud pochodzenia semickiego, który ok. X w. p.n.e. zasiedlił obustronnie wybrzeża Morza Czerwonego w południowej Arabii (współczesny Jemen i Etiopia). Z czasem utworzył on Królestwo Saba. Z tekstu wynika, że szatan posłużył się ludźmi, aby zrealizować

swój mroczny plan. Jest to często spotykana metoda jego działania.

⁵ Jak wiemy z tekstu, było to działanie szatana. Jasno więc z tego wynika, że nie wszystko, co pojawia się z Niebios, pochodzi od Boga (por. 2 Kor 11,14; Ga 1,8; Ef 6,12).

⁶ W wypowiedzi sługi Hioba widzimy ślad takiego myślenia, że wszystko, co pochodzi z Niebios, jest od Boga. Jednak Paweł Apostoł w Ef 6,12 wyraźnie wyjaśnia, że tak nie jest. Szatan ma bowiem dostęp do wyżyn niebiańskich, a nawet do samego Boga. Ma on także możliwość zaatakowania kogoś, „spadając z Niebios” (por. Łk 10,18; Ga 1,8).

⁷ Chaldejczycy – starożytny lud posługujący się pewną odmianą języka aramejskiego. Ok. IX w. p.n.e. najechali tereny Babilonii (współczesny Irak) i utworzyli tam imperium nowobabilońskie.

w dom, który się zawalił, grzebiąc wszystkie twoje dzieci. Tylko ja zdołałem zbiec, by o tym ci donieść.

²⁰ Wtedy Hiob powstał i z żalu rozdarł swoje szaty. Ogolił głowę i padł przed Bogiem twarzą na ziemię, ²¹ mówiąc:

— Nagi wyszedłem z łona mojej matki i nagi zejdem z tego świata. PAN dał mi wszystko i PAN to zabrał. Niech imię PANA będzie uwielbione!

1,21: 1 Sm 2,7-8; Hi 2,10;

Koh 5,15; 1 Tm 6,7

²² Mimo doświadczenia tych straszliwych nieszczęść Hiob w niczym nie zgrzeszył, gdyż nie zarzucił Bogu¹ żadnej nieprawości².

2

Druga dyskusja Boga z szatanem

¹ I ponownie, gdy pewnego dnia aniołowie Boży³ znów przybyli, by stawić się przed PANEM, pojawił się z nimi także szatan. ² Wówczas PAN spytał szatana:

— **Skąd przybywasz?**

A szatan, odpowiadając PANU, rzekł:

— Wędrowałem po całej Ziemi i przypatrywałem się wszystkiemu, co się na niej dzieje.

³ Wtedy PAN go zapytał:

2,3: Hi 27,5-6

— **Czy zwróciłeś uwagę na mego sługę Hioba? Nie ma bowiem na Ziemi nikogo lepszego i bardziej nieskazitelnego niż on. To człowiek prawy, szanujący mnie⁴ oraz stroniący od zła. I pozostał człowiekiem prawym, mimo że skłoniłeś mnie do tego, bym – bez jego winy – cofnął moją nad nim ochronę i pozwolił ci dotknąć go nieszczęściem.**

⁴ Wtedy szatan odparł PANU:

— Człowiek zrobi wszystko, byle tylko zachować zdrowie i życie⁵. Jak Ty postępujesz wobec niego, tak samo i on odwdzięcza się

¹ Hebr. *Elohim*.

² Charakter Hioba został sprawdzony. Jego postrzeganie Boga było właściwe. Choć doświadczył niewyobrażalnych strat, pokazał, że jego serce nie było przywiązane do niczego zewnętrznego.

³ W tekście hebr. „synowie *Elohim*”. Mowa jest o tych bytach duchowych, które nie rozróżniały się w naturalny sposób, ale u początków ich istnienia był Bóg (*Elohim*).

⁴ Dosł. „Boga” – hebr. *Elohim*.

⁵ Dosł. „skóra za skórę” – idiom hebrajski odnoszący się do wartości zachowania życia i zdrowia. Znaczenie zachowania własnego życia za wszelką cenę przybrało w kulturze żydowskiej monstrualny rozmiar i po wiekach stało się niezwykle ważną zasadą, która z czasem

wyewoluowała do postaci obowiązującej do dziś klauzuli prawnej stanowiącej, że podstawowym obowiązkiem każdego Żyda jest ochrona własnego życia niezależnie od ceny, jaka za jego życie zostanie zapłacona. Jeśli dbając o własne przetrwanie, Żyd zabił, skazał na śmierć lub doprowadził do śmierci innych ludzi (w tym także swych współbraci Żydów), jest przez to prawo uważany za niewinnego. Powołując się na tę regułę, wielu żydowskich oprawców, którzy podczas II wojny światowej prześladowali innych Żydów (niezależnie od tego, czy należeli do policji żydowskiej, tzw. *Jüdischer Ordnungsdienst*, sprawującej nadzór w gettach, czy pełnili służbę w *Wermachcie*, *Luftwaffe*, a nawet w *Waffen SS*, czy byli kapo w obozach koncentracyjnych), uniknęło w Izraelu wyroków skazujących za współudział w Szoah (Holokaucie).

Tobie. Każdy jest gotów oddać wszystko, byle tylko ocalić swe życie.

2,5: Hi 1,11 ⁵ Gdybyś jednak swą ręką uderzył go tak, by stracił zdrowie, z pewnością rzuciłby Ci przekleństwo prosto w twarz!¹

⁶ Lecz PAN ponownie, jak wcześniej, odparł szatanowi:

— Nie uczynię tego, lecz nie przeciwstawię się, byś ty poddał go próbie. Możesz uczynić z nim, cokolwiek chcesz, lecz nie pozwalam ci pozbawić go życia!

2,7: Pwt 28,35; Hi 7,5;
Hi 13,28

⁷ Odszedł szatan sprzed oblicza PANA i dotknął Hioba straszliwą chorobą, tak iż całe jego ciało, od stóp po czubek głowy, pokryło się złośliwymi wrzodami².

2,8: Hi 42,6

⁸ Hiob wziął więc skorupę z rozbitego naczynia glinianego i draapał się nią, siedząc w popiele. ⁹ Wtedy jego żona powiedziała:

— Czy nadal uważasz, że prawość popłaca? Przeklinij³ Boga⁴ i umieraj!

2,10: Hi 1,21-22

¹⁰ Lecz Hiob tak jej odparł:

— Mówisz jak kobieta pozbawiona rozumu! Czy mamy wielbić Boga⁵ tylko wtedy, gdy spotykają nas dobre rzeczy, a gdy doświadczamy czegoś złego, zaraz mamy się od Niego odwracać⁶?

I tym razem Hiob nie zgrzeszył przeciwko Bogu.

WIZYTA TRZECH PRZYJACIÓŁ HIOBA

¹¹ O wielkim nieszczęściu, które spadło na Hioba, usłyszeli trzej jego przyjaciele. Zebrali się więc i każdy wyruszył ze swej miejscowości – Elifaz z Temanu, Bildad z Szuach i Sofar z Naamy. Kiedy się spotkali, razem udali się do Hioba, by okazać mu współczucie i pocieszenie.

¹² Gdy byli już na tyle blisko, że mogli go dojrzeć, nie rozpoznali go. Głośno płacząc, rozdarli swe szaty i na znak smutku posypali swe głowy prochem ziemi. ¹³ Potem usiedli przy Hiobie i przez siedem dni i nocy trwali z nim w milczeniu⁷. Widzieli bowiem, jak wielkie jest jego cierpienie, i mieli świadomość, że żadne słowa nie będą w stanie go pocieszyć.

¹ Szatan ponownie próbuje sprowokować Boga do złego działania, lecz ponownie jest to próba bezskuteczna, gdyż Bóg nigdy nie czyni zła!

² Czyli nieuleczalnymi lub trudno uleczalnymi zmianami na skórze. Choroba ta mogła być tożsama z trądem, który w tamtych czasach był chorobą śmiertelną. Za taką interpretacją przemawia zarówno złośliwość tej skórnej choroby, jak i pokrycie nią całego ciała.

³ W oryginale hebrajskim jest „Błogosław”. Jest to typowy hebrajski eufemizm. W myśleniu żydowskim nie godziło się bowiem zestawiać słowa „przekleństwo” ze słowem „Bóg”. Aby tego uniknąć, ale oddać dramaturgię sytuacji, żydowski hagiograf zastosował wskazany eufemizm, który był powszechnie rozumiany. Oczywiście konsekwencją tego, do czego namawiała Hioba jego żona, miała być śmierć.

⁴ Hebr. *Elohim*.

⁵ Hebr. *Elohim*.

⁶ Hiob nie rozumiał sytuacji, lecz w jego umyśle nawet nie powstało podejrzenie, by choroba mogła pochodzić z ręki Boga, co sugerowała jego żona. Jednak on sam nie miał w sobie ani buntu, ani pretensji do Boga. Nie pojmował sytuacji, w jakiej się znalazł, lecz dalej ufał Bogu. Wyraźnie widać, że chociaż wcześniej był człowiekiem sukcesu, to jednak nie potrafił wybrać sobie właściwej kobiety na żonę. Ta w chwili próby nie była mu pomocą i wsparciem, lecz realizowała plan szatana, próbując podkopać w sercu Hioba zaufanie do PANA.

⁷ W obliczu wielkiej tragedii Hioba trwanie w milczeniu razem z przyjacielem było najlepszą rzeczą, którą zrobili ci ludzie.